

PÄÄSYKOE 2016, lyhyet kysymykset, pisteytysperusteet 1a,b,c,d,e

Ideaalivastaus määrittelee tiiviisti ja ajoittaa eksaktisti. Vastaajat saavat 0,5p ajoituksesta ja 0,5p määrittelystä. Vastaus on kirjoitettava kokonaisin virkkein (pelkkä ajoitus ilman määrittelyä ei oikeuta pisteisiin, esim. ”1890-luvulla”). Vastausten on perustuttava kirjan tietoihin.

A. Leo Mechelinin toiminta Ranskassa.

Täydellinen vastaus vaatii kontekstin (Suomen autonomia, suomalaisten ponnistukset ulkomailla Suomi-kuvan rakentamiseksi ja Suomen valtiollisen aseman ymmärtämiseksi) ja tiedon Mechelinista, hänen toiminnastaan Ranskassa ja ranskalaisten reaktioista. Vuosimäärät ja ajoitus olivat tärkeitä: ainakin piti mainita Mechelinin toiminta 1890-luvulta vuoteen 1905.

B. ”Kommunistipykälä”.

Kyse oli sivuilla 132-133 esitetystä pakkosterilisaatiolaista, johon ei lisätty ns. ”kommunistipykälää”.

Täydellinen vastaus edellyttää tiivistä kontekstia (viittaus sisällissodan jälkeisiin mielipiteisiin rotuhygieniasta, jotka uudelleen nousivat pakkosterilisaatiolain käsittelyssä) ja tiedon, ettei lopulliseen lakiin (1935) hyväksytty pakkosterilisoimista sosiaalisin perustein, nk. ”kommunistipykälää”.

C. Mauno Koivisto ja Baltian maat

Kysymys viittaa sivujen 314-315 tulkintaan Koiviston varovaisesta politiikasta Baltian maissa herännyttä kansallista liikehdintää kohtaan. Vastaus on ajoitettava vuosiin 1989–1991.

Täydellinen vastaus edellyttää tiivistä kontekstia (Gorbatchovin politiikka, Baltian maiden nationalismin herääminen pitkän ”pakkasajan” jälkeen, suomalaisten kiinnostus Viroon) ja kuvausta Koiviston toiminnasta (ei haluta vaikeuttaa NLn uudistamista, ”ei haluta yllyttää toisia tielle, jolle ei itse ole valmista seuramaan.”)

D. Stalingradin taistelu ja Suomi.

Kysymys viittaa sivuilla 276-277 esitettyihin tapahtumiin.

Täydellinen vastaus antaa kontekstin sodasta (Suomi sotii Saksan kanssa NL:oa vastaan JA vuosina 1942-1943 natsi-Saksa hyökkäsi itärintaman eteläosissa, hyökkäys juuttui Stalingradiin, Saksalle ratkaiseva takaisku) SEKÄ tietoa Suomen reaktioista (kriisikokouksen päätös irtautua sodasta). Kysymyksellä haettiin yksityiskohtaisia tietoja prosessista, jolla Suomen valtion sotapolitiikka muuttui Stalingradin taistelun seurauksena.

E. Kekkonen ja EEC.

Kysymys perustuu sivujen 308-309, 391-393 tietoihin Suomen vuoden 1973 EEC-vapaakauppasopimuksesta.

Vastauksessa on määriteltävä konteksti (EEC:n arkaluonteisuus NL:n vuoksi) ja vuoden 1973 kolmas kriisi (Kekkosen kauden jatkaminen, Suomen avautuminen Euroopan talousintegraatioon). Rentolan sanoin: "Jatkamisensa hinnaksi hän [Kekkonen] tinki Moskovon suostumuksen Suomen vapakauppasopimukseen EEC:n kanssa (1973)".

Lähtökohtia määrittely- ja ajoitustehtävään: Koska ajoituksesta ja määrittelystä ei jaeta neljännespisteitä, puolta pistettä ei ole mahdollista saada oikeasuuntaisesta mutta kirjan tietoihin nähden epätarkasta ajoituksesta ja määrittelystä. Tietojen on perustuttava kirjaan. Yrjö Leinoa ei esimerkiksi voida määrittellä yksityiskohdilla, jotka löytyvät Heidi Köngäksen ohjaamasta Punainen kolmio -draamasarjasta, mutta eivät pääsykoekirjasta.

1f. Kominform: Vastauksessa on selvästi mainittava, että Kominform oli vuonna 1947 perustettu kommunististen puolueiden informaatiotoimisto. (289) Mikäli määritelmä on riittävän tarkka, ajoitukseksi riittää sodan jälkeen tai 1940-luvulla. Määritelmäksi eivät riitä esimerkiksi ”kansainvälinen kommunistinen järjestö” tai ”kommunistien keskusorganisaatio”.

1g. ”Sinatran oppi”: Vastauksessa on mainittava, että oppi salli neuvostojärjestelmien variaatiot ja ajoittui 1980-luvun lopulle. Pelkät luonnehdinnat ”korvasi Brezhnevin opin” tai ”laulajan mukaan nimetty oppi” eivät riitä määritelmiksi. Ajoitukset 1960- ja 1970-luvuille eivät kelpaa. (315)

1h. Yrjö Leino: Vastauksessa on kirjan tietojen pohjalta mainittava, että Yrjö Leino oli kommunistinen sisäministeri 1940-luvulla. (292) Leino voidaan kuitenkin määrittellä myös entiseksi sisäministeriksi, mikäli vastauksessa mainitaan hänen muistelmiensa makuloiminen 1950-luvun lopulla. (302) Valintakoekirjassa ei mainita Yrjö Leinon avioliittoja Hertta Kuusisen tai Alli Simolan kanssa. Yrjö Leinon määrittelyn on perustuttava poliittisen historian valintakoekirjan tietoihin.

1i. Kansanterveyslaki: Lakiuudistus on ajoitettava vuoteen 1971 tai ”1970-luvun alkuun” (Smolander mainitsee kansanterveyslain esimerkkinä ”1970-luvun alun” uudistuksista). Lisäksi on määriteltävä, että laki velvoitti kunnan järjestämään terveyskeskuspalvelut ja/tai sisälsi ajatuksen kaikille kuuluvista ilmaisista terveyspalveluista. (373–374) Määritelmä ”laki kuvasi hyvinvointivaltion laajenemista” on epätarkka ja luonnehtii hyvinvointivaltiota kansanterveyslain sijaan.

1j. Kolmannen valtakunnan vieraana: Vastauksessa on mainittava kirjailija Olavi Paavolainen ja kirjan ilmestymisvuosi 1936. (231) Ajoitukseksi riittää 1930-luku, mikäli kirjailijan nimi on muistettu. Epätarkka kuvaus. Mikäli ajoitus on tarkka, määritelmäksi hyväksytään myös ”matkakuvaus kansallissosialistisesta Saksasta”.

Kysymys 2a

Vastauksissa olisi tullut kiinnittää huomiota sivulla 2 alkaviin näkökohtiin. Ei oletettu, että vastaus olisi sisältänyt kaikki näihin näkökohtiin kirjassa liittyvät yksityiskohdat. Mutta itse asia, itse näkökulma oli tiedettävä, jotta vastauksesta oli mahdollista saada pisteitä. Asiat oli myös esitettävä kirjan ja sen esittämien argumenttien mukaan, koska jokainen varmasti tunsi jo alun perin, pääsykoekirjaa lukemattakaan, joitain kysymyksessä kosketeltuja asioita. Pääsykokeessa ei testattu yleistietoa, vaan pääsykoekirjan näkökohtien tuntemista.

Pisteisiin vaikutti jossain määrin myös vastauksen rakenne. Vastauksen tuli olla esitystavaltaan looginen ja johdonmukainen eikä asioita saanut sekoittaa keskenään kronologisesti. Tällä testattiin sitä, että se, mitä oli luettu, oli myös ymmärretty. Suuri määrä yksityiskohtia vastauksessa ei yksinään taannut korkeita pisteitä, jos asiat ovat hyvin satunnaisessa ja epäloogisessa järjestyksessä eikä oikeita asioita osattu liittää toisiinsa ja oikeisiin ajankohtiin; ei kannattanut vastata sillä periaatteella, että jos kirjoitti paperille kaiken, mitä kirjasta muisti, niin oikeatkin asiat olisivat sitten joukossa mukana. Ylimääräisistä, kysymyksiin liittymättömistä detaljeista ei saanut mitään lisäpisteitä. Piti osata vastata siten, mitä oli kysytty!

Selkeästi virheellisistä tiedoista vähennettiin pisteitä.

Esseevastauksen pisteytysperusteet:

Jopa täysiä pisteitä saaneissa vastauksissa ei edellytetty osattavan kaikkia seuraavassa esiteltäviä yksityiskohtia, mutta tärkeimmät näkökulmat oli tunnettava. Käytännössä kaikki oleelliset kohdat löytyivät Vareksen kahdesta artikkelista sekä Laamasen artikkelista.

Vareksen ensimmäisestä artikkelista oli muistettava **suomalaisten virallisen ulkopolitiikan, puolueiden, lehdistön ja (siinä määrin kuin sitä oli esitelty) kansalaisyhteiskunnan näkemykset Hitlerin Saksasta**. Esimerkiksi sivuilla 175 – 177 oli mainittu puolueiden ja lehdistön suhtautuminen Hitlerin Saksaan, kansallissosialismia kohtaan tunnettu vieraus sekä se, kuinka ymmärrys Saksan ulkopolitiikkaa kohtaan säilyi ainakin tietyissä piireissä hiukan pidempään. Oli hyvä muistaa myös saksalaisten oma havainto, että Suomessa kannatti esittäytyä ”vanhan Saksan” eli keisari-Saksan ja vuoden 1918 auttajan perillisenä, mutta vaieta kansallissosialismista (s. 178). Tästä kaikesta oli saatavissa yhteensä 3 pistettä.

Vareksen toisesta artikkelista oli muistettava **suomalaisten yleinen tapa koettaa esittäytyä muuna kuin itäeurooppalaisena maana ja nähdä itsensä kulttuurisesti ja poliittisesti korkeamman tason edustajana** kuin ”Balkan”. Tuolloin katsottiin, että sivistymätön Itä-Eurooppa ei vastannut luterilais-nationalistis-skandinaavista omakuvaa, joka merkitsi turvautumista lakiin, vakavamielisyyteen, sivistykseen ja velvollisuusetiikkaan. Hyvin moni olikin muistanut sitaatin ”Suomi ei ole mikään Albania”. Usein nousivat esille myös Unkarin poikkeustapaus, Romanian korruptio ja Puolan arvaamattomuus. Nämä asiat löytyivät etenkin sivuilta 186–188 ja 223–228. Niistä oli saatavissa yhteensä 2 pistettä.

Laamasen artikkelista oli puolestaan muistettava erityisesti **kaksi eri tapaa hahmottaa etenkin ajan kahta totalitaristista aatetta, Saksan kansallissosialismia ja Italian fasismia**. Tässä nousivat esille etenkin **V.A. Koskenniemen** ja **Olavi Paavolaisen** tapaukset, eli toisaalta kaksi eri sukupolvea, toisaalta **kulttuurikonservatiivin** ja **kulttuuriliberaalin** eroavuus. Näistä oli saatavissa 2 pistettä.

Lisäksi Laamasen artikkelista oli hyvä muistaa **erityisesti fasistiseen Italiaan liitettyjä mielikuvia**: suurempi hyväksyttävyyys, kulttuuri, historia, antiikin Rooma. Tästä artikkelista oli myös löydettävissä perusteellisin **analyysi ajan kulttuurieliitistä ja älymystöstä yleensä**: millaisia totalitarismin ja autoritarismin analyysoijia nämä olivat, sekä se, mihin he kiinnittävät huomiota fasismissa ja/tai kansallissosialismissa positiivisena tai negatiivisena asiana: ”uusi ihminen”, nuoriso, työleirit, antisemitismi, järjestyksen palautus, sosiaalinen toiminta, ja niin edelleen. Näistä näkökulmista oli saatavissa yhteensä 3 pistettä.

Laamasen artikkelin osalta avainkohtia löytyy pitkin artikkelia. Tärkeimpiä sivuja olivat 230–232, 236–238, 241–248.

Tyypillisiä virheitä olivat:

- Liian pitkälinen jääminen taustoitukseen ja sen detaljeihin.
- Jääminen liian yleiselle tasolle; esimerkiksi toki täytyi mainita kyseessä olevat maat ja niiden poliittisen järjestelmän tärkeimmät asiat, olihan niissä hyvin erilaisia piirteitä ja suomalaisten suhtautuminenkin niihin vaihteli.
- Liian suppea tulkinta siitä, mitä oli kysytty; monissa tapauksissa ei muistettu, että Saksakin on Keski-Eurooppaa ja Italia Etelä-Eurooppaa, tai vaihtoehtoisesti muistettiin ainoastaan Saksa ja Italia, mutta ei muita kirjassa kuitenkin varsin laajasti esiteltyjä valtioita. Jotkut käsittelivät yhtä laajasti myös suomalaisten näkemyksiä Neuvostoliitosta – Neuvostoliittoa ei kuitenkaan voi pitää Keski- tai Etelä-Euroopan maana.
- Liian pitkälinen pohdinta siitä, mitä ajan Suomi todella oli ja miksi se säilyi demokratiana. Tämä oli toki hyvä esitellä taustoituksena, mutta joissain papereissa se saattoi muodostaa yli puolet vastauksesta, mikä oli liikaa, koska se ei ollut varsinainen kysymys.

MALLIVASTAUS JA PISTEYTYYS: 2 b

Esseevastaus, **yhteensä 10 pistettä**, koostuu kolmesta osasta alla tarkemmin kuvatulla tavalla.

- OSA I: Railon peruseriaatteet: **1 piste kustakin periaatteesta = 3 pistettä**
- OSA II: Suomen ulkopoliittisen linjan muutokset ja jatkuvuudet: **0,5 pistettä kustakin muutoksesta ja jatkuvuudesta = yhteensä max. 4 pistettä**
- OSA III: Yhden Suomi–NL-suhteiden kriisin esittely ja Railon periaatteiden toteutumisen pohdinta: **kriisin ajoitus 0,5 p., tapahtumat 1 p., Railon periaatteet 0,5 + 0,5 + 0,5 p.= 3 pistettä**

OSA I (3 pistettä)

Railon kolme peruseriaatetta (a-c, siis 1 piste kustakin) määritellään sivulla 428:

Kun katsoo Suomen ulkopoliitiikan historiaa taaksepäin toisen maailmansodan jälkeisestä ajasta 2000-luvulle, tarkastellen sitä yhdistäviä ja erottavia piirteitä, on mahdollista nähdä ne arvot ja asenteet, joiden perusteella Suomen ulkopoliittinen linja on muodostunut. Ne koostuvat kolmes-ta keskeisestä ulottuvuudesta, ensinnäkin (a) mahdollisimman laajasta avoimuudesta suhteessa länsimaihin ja toiseksi (b) varovaisesta suhtautumisesta Venäjään. Kolmas ulottuvuus tätä pie-nen valtion selviytymisstrategiaa liittyy (c) laajemmin ja abstraktimmin Suomen ja muun maail-man suhteisiin. Sen keskeinen ominaisuus on ajatus, että suomalaisten tulisi olla mahdollisim-man yhtenäinen kansa, joka seisoo yhtenä ryhmänä valtiollisen ulkopoliitiikan takana ja sopeu-tuu ulkomaailman meille asettamiin vaatimuksiin sellaisena kuin ulkopoliittinen eliitti ne määrit-telee. Yhdessä näitä kolmea periaatetta voidaan kutsua pienen kansakunnan selviytymisstrate-giaksi.

Onnistunut vastaus esittelee aluksi periaatteet yhdellä virkkeellä ja avaa kutakin tiiviisti. Periaatteita voi avata esim. kuten sivulla 429:

Suomen länsipoliitiikan tavoitteena on ollut etsiä samanhenkisiä ystäviä, joista saa kauppakump-paneita ja sen lisäksi ulkopoliittista tukea ja vaikutusmahdollisuuksia tuulisessa maailmassa. (a)

Suomen idänpoliitiikan tavoitteena oli säilyttää Suomen oikeus päättää itse omista asioistaan ja pitää Neuvostoliiton vaikutusvalta Suomen poliittiseen päätöksentekoon mahdollisimman vähäisenä. (b)

Eliittikeskeisen päätöksentekoprosessin taustalla on ajatus, että Suomen ulkopoliitiikka ei saa joutua arvaamattoman julkisen keskustelun kohteeksi, koska se vaarantaa Suomen ulkopoliiti-kan kaksi muuta peruseriaatetta: mahdollisimman pitkälle viedyn integraation länteen sekä varovaisen suhtautumisen itään. (c)

Oikeansuuntaiset mutta epätarkat muotoilut ("hyvät suhteet länteen ja itään", "yhtenäinen kansa") tuottavat 0,5 p siinä tapauksessa, että esseen sisältö osoittaa vastaajan ymmärtäneen periaatteiden pääsisällön. Täysin virheelliset periaatteet (kuten ylimalkainen "puolueettomuus") eivät tuota pisteitä.

OSA II (4 pistettä)

Vastauksen toinen osa käsittelee Suomen ulkopoliitikassa kylmän sodan jälkeen tapahtuneita muutoksia ja samankaltaisina säilyneitä seikkoja. Railon artikkeli esittelee näitä lukuisia, yhteensä noin kaksikymmentä. **Jokaisesta oikeasta muutoksesta ja jatkuvuudesta saa siis 0,5 p** kuitenkin siten, että yli kahdeksasta seikasta ei saa ylimääräisiä pisteitä.

- Muutoksia ovat mm.: kansainvälisen toimintaympäristön muutos, NL:n hajoamisen, Suomen EU-jäsenyys, Suomen vahvistunut länsi-identiteetti, kahdenkeskisten idänsuhteiden korvautuminen EU:n monenkeskisillä ulkosuhteilla, kritiikki ja toiveikkuus Venäjän kehitystä kohtaan, lähialue-yhteistyö, paluu varovaisuuteen Putinin kaudella, Venäjällä ei enää NL:n kaltaista vaikutusvaltaa Suomen sisäpolitiikkaan, Suomen ja Venäjän suhteiden ”normalisoituminen”, kontaktien monipuolistuminen ja toimijakentän laajeneminen.
- Samankaltaisuuksia ovat mm.: ulkopoliitikkaa ohjaavat arvot ja asenteet, suomalainen poliittinen kulttuuri, länsisuuntaus, Pohjoismainen yhteistyö, kylmän sodan aikana hahmottuneen linjan vain johdonmukaisempi noudattaminen ulkoisten esteiden poistuttua, ”turvallisen väli-matkan” ylläpito Venäjään, geopolitiikan realiteetti, konsensushakuisuus, kansalaisten ulkopoliitikkaa koskevien epäilysten ohittaminen tai vähättely julkisessa keskustelussa, puolueiden ulko-poliittisten linjaerojen vähäisyys, sopeutuminen ulkomailman vaatimukseen, eliitillä määrittely-valta.

OSA III (3 pistettä)

Vastauksen kolmas osa esittelee yhden Rentolan kuvaamista NL-suhteiden kriiseistä eli yöpakkaset 1958, noottikriisi 1961 tai suurlähettiläs Aleksei Beljakovin virkakausi Suomessa 1970. Kriisin **ajoituksesta (tarkka vuosiluku) saa siis 0,5 p ja päätapahtumien kuvauksesta 1 p**. Epätarkasta ajoituksesta (”1950-luvun lopussa”) ei saa pisteitä. Tapahtumakuvauksessa oikeat mutta niukat tiedot tuottavat 0,5 p. Mikäli tapahtumakuvaus sisältää runsaasti virheellisiä tietoja ja oikeatkin tiedot ovat niukat, ei pisteitä kerry. Osion viimeiset 1,5 p mittaavat vastaajan kykyä soveltaa oppimaansa itsenäisesti, eli **jokaisen Railon peruseriaatteen ilmenemisen pohdiskelusta saa kustakin 0,5 p, yhteensä siis 1,5 p**.

- **KRIISI 1** (s. 301-303): Vuoden 1958 ”yöpakkaset” koski Suomen hallitusratkaisua. Täyden pisteen vastaus sisältää vain vähäisin puuttein seuraavat tiedot: Kriisin kansainvälisen kontekstin (Berliinin tilanteen kärjistyminen, Kiinan ja NL:n välirikko), maininnan NL:n pyrkimyksestä estää Suomen ”länsiliuku”, Suomen eduskuntavaalituloksen (SKDL suurimmaksi puolueeksi, K. A. Fagerholmin ”länsimieliseen” hallitukseen kokoomus, maalaisliitto, SDP), NL:n reaktion (suhteiden ja kauppaneuvottelujen jäädyttäminen), ja kriisin ratkeamisen Suomen hallituksen eroon. NL hyväksyi kommunistien jäämisen oppositioon kunhan nämä eivät jäisi sinne yksin. Kriisin seurauksena NL:n vaikutusvalta Suomen hallituskokoonpanoihin vahvistui, itsesensuuri yleistyi, kek-koslainen ulkopoliitikka miellettiin yhä laajemmin ”ainoaksi mahdollisuudeksi” ja vakiintui tapa

hankkia tilaa Suomen taloudelliselle länsi-integraatiolle tekemällä poliittisia myönnytyksiä NL:lle. NL hyväksyi Suomen assosioitumisen EFTA:an.

- **KRIISI 2** (s. 303-305): Vuoden 1961 ”noottikriisi” koski Suomen presidentinvaaleja. Täyden pisteen vastaus sisältää vain vähäisin puuttein seuraavat tiedot: Kriisin kansainvälisen kontekstin (Berliinin tilanteen kärjistyminen, muuri rakennettu, NL:n tavoite jälleen Suomen ”länsiliu’un” estäminen), NL:n Suomelle lähettämän nootin pääsisällön (Länsi-Saksan ”revansismin” uhkaan vedoten ehdotus YYA-sopimuksessa tarkoitettuihin, sotilaalliseen yhteistoimintaan tähtääviin neuvotteluihin) ja päätarkoituksen (Kekkosen uudelleenvalinnan varmistaminen), Kekkosen vastaehdokkaan oikeuskansleri Olavi Hongan ympärille kootun SDP:n ja kokoomuksen Honka-liiton, sekä nootin seuraukset: Honka luopui ehdokkuudestaan aiheuttaen Kekkosen uudelleen-vallinnan, ja kriisi laukesi Kekkosen matkustettua Novosibirskiin neuvotteluihin, joiden tuloksena sotilaskonsultaatioita ”lykättiin toistaiseksi”. Mainittava on myös KGB-loikkari Golitsyn sekä, että kriisin on esitetty olleen ”tilattu” Suomesta. Kriisi ei vahvistanut kommunismin asemaa Suomessa mutta osoitti, että ”Kekkosta ei voitaisi vaaleissa voittaa”. Kekkospvastaiset voimat marginaalisoituiivat, joko ”myöntövyöden ja vastarinnan” välillä heikkeni, itsesensuuri, ”finlandisierung”.
- **KRIISI 3** (s. 306-309): Vuoden 1970 ”hiljainen” kriisi koski NL-suurlähettiläs Beljakovin toimintaa ja toiminnan tarkoitusta Suomessa. Täyden pisteen vastaus sisältää vain vähäisin puuttein seuraavat tiedot: Kansainvälisen kontekstin eli vuoden 1968 Tšekkoslovakian miehityksen, NL:n alkavan liu’un ”kohti romahdusta”, Yhdysvaltojen vaikeudet Vietnamin sodassa, jännityksen lieentyneen Euroopassa, Willy Brandtin *Ostpolitik*in Saksan liittotasavallassa, sekä näiden aikaansaaman NL:n pyrkimyksen lyödä ”kiilaa” Länsi-Euroopan ja Yhdysvaltain väliin. NL:n asenne Suomea kohtaan koveni suomalaistyyppisen ”puolueettomuuden” houkutusten paljastuttua Itä-Euroopalle. Kekkonen valmisteli luopumista, ja NL pelkäsi jälleen Suomen ”länsiliukua”. Moskovassa toivottiin, että Suomea voitaisiin ”sysätä vasemmalle” (Beljakovin tehtävä), mutta hanke epäonnistui ja suurlähettiläs kutsuttiin kotiin vain 7 kk:n jälkeen Kekkosen ”valitettua KGB-kanavan kautta”. Poliittinen painostus ei siis tuottanut tulosta ja sen sijaan käynnistettiin suuria rakenne-uudistuksia (esim. Kostamus). Kriisin seurauksena Kekkonen takertui valtaan ja tinki NL:n suosituksen Suomen EEC-vapaakauppasopimukseen 1973. Muita seurauksia olivat Suomen yhä suurempi varovaisuus NL:oa kohtaan, hallituskokoonpanojen vaihtoehtottomuus (vaalimenestyksistä huolimatta oikeisto ulkona), julkisen keskustelun ja julkaisutoiminnan rajoittuneisuus.

Railon kolme peruseriaatetta ovat läsnä kaikissa kolmessa kriisissä: NL pyrki estämään Suomen länsisuuntauksen, Suomi yritti erilaisin myönnytyksin ylläpitää etäisyyttä NL:oon hankkien samalla lisää liikkumavaraa talousintegraatiolleen länteen, ja Suomen kansan (julkinen keskustelu, poliittiset voimat) edellytettiin sopeutuvan ulkopoliittisen eliitin kulloinkin määrittelemiін ulkomaailman vaatimuksiin.

Tehtävä 3. Mitä tavoitteita poliittinen osallistuminen voi edistää demokratiassa?

Kansalaisten moraalisten kykyjen kehittäminen (1 p.)

Kansalaisten älyllisten kykyjen kehittäminen (0,5 p.)

Kansalaisten aktiivisuuden kehittäminen (1 p.)

Kansalaiset oppivat demokratian periaatteita (1 p.)

Kansalaiset oppivat huolehtimaan omista eduistaan (1 p.)

Osallistuminen kehittää päätöksentekoon vaikuttamista (1 p.)

Osallistuminen elävöittää demokraattista keskustelua (1 p.)

Hyvien päätösten tekeminen (1 p.)

Oikeudenmukaisten päätösten tekeminen (1 p.)

Taloudellisen aktiivisuuden lisääntyminen (0,5 p.)

Poliittisten velvoitteiden omaksuminen (0,5 p.)

Pyrkimys vaikuttaa poliittisiin päätöksiin preferenssiensä mukaisesti (0,5 p.)

Tehtävä 4.

Määrittele seuraavat käsitteet.

a) polyarkia (5 pistettä)

Robert Dahl: *Democracy and Its Critics* (1989) (0,5 p)

Demokratian normatiiviset periaatteet, kansalaisten poliittinen tasa-arvo ja autonomia, voivat toteutua ainoastaan vajavaisesti suurissa kansallisvaltioissa. Polyarkia, monien valta, kuvaa paremmin modernia edustuksellista demokratia kuin tätä ihanteellisempaa demokratiakäsitystä. (0,5 p) Dahlin käsitys polyarkian tunnusmerkeistä on tapa operationalisoida eli muuttaa havaittavaksi ilmiöiksi demokratian periaatteet moderneissa kansallisvaltioissa. (0,5 p.) Dahl määrittelee polyarkiat kansalaisten poliittisen tasa-arvon ja autonomian takaavien instituutioiden avulla seuraavasti:

(i) Hallitusvalta on vaaleissa valituilla edustajilla. (0,5 p.)

(ii) Vaalit ovat vapaat ja reilut. (0,5 p.)

(iii) Käytännössä kaikilla aikuisilla on äänioikeus. (0,5 p.)

(iv) Oikeutta olla ehdokkaana ei ole rajattu. (0,5 p.)

(v) Vallitsee mielipiteen- ja ilmaisunvapaus ja oikeus kritisoida ja protestoida hallitusta vastaan. (0,5 p.)

(vi) Kansalaisilla on pääsy vaihtoehtoihin tiedonlähteisiin. (0,5 p.)

(vii) Ryhmät ja järjestöt ovat ainakin suhteellisen riippumattomia hallitusvallasta. (0,5 p.)

b) äänestämisen paradoksi (5 pistettä)

Anthony Downin havainto (0,5 p.), että äänestystuloksesta koituvista hyödyistä kiinnostuneen yksilön ei välttämättä ole järkevää äänestää (1 p.). Tosiasiassa kyse ei ole paradoksista, vaan instrumentaalisesti motivoituneiden yksilöiden kollektiivisen toiminnan kuvaus. (0,5 p.)

Äänestämisestä koituu kustannuksia, ml. informaation hankinta äänestämisen kohteena olevista vaihtoehdoista, ehdokkaista ja puolueista ja arvioitava näitä (1 p.). On hyvin epätodennäköistä, että yhden äänestäjän ääni vaikuttaa ratkaisevasti vaalin tai kansanäänestyksen lopputulokseen. (1 p.)

Instrumentaaliset perustelut eivät riitä motivoimaan rationaalista yksilöä äänestämään. (1 p.)

c) poliittinen velvoite (5 pistettä)

Velvoite alistua valtiovallan auktoriteettiin. (2 p.) John Locken mukaan ei oletta alistumista mielivaltaisen hallitusvallan alaisuuteen, (1 p.). Yksilöllä on velvollisuus alistua valtiovallan auktoriteettiin ainoastaan, mikäli valtiovalta kunnioittaa kansalaisten vapautta ja oikeuksia. (1 p.)

Historia osoittaa lukemattomia esimerkkejä siitä, miten valtiovalta loukkaa kansalaisten oikeuksia ja aiheuttaa heille vahinkoa. Kansalaisilla on tällöin oikeus vastarintaan, koska valtiovalta käyttää väärin yksilöiltä saamaansa oikeutta hallita (1 p.).

d) Selosta millä tavalla yksilöiden todennäköisyys olla oikeassa vaikuttaa ryhmän eli kollektiivin päätöksen oikeellisuuteen enemmistöperiaatteella päätöksiä tehtäessä ja ryhmäkoon vaihdellessa (5 pistettä)

Markiisi de Condorcet'n jury-teoreema toteaa, että yksilön todennäköisyys p valita oikean ja väärän ratkaisun välillä vaihtelee välillä $0 \leq p \leq 1$ (1 p.). Jos kunkin yksilön todennäköisyys olla oikeassa on suurempi kuin 0,5, ryhmässä enemmistöperiaatteella käyty äänestys tuottaa päätöksen, joka on todennäköisemmin oikeassa kuin väärässä. (1 p.) Todennäköisyys, että enemmistö tekee oikean päätöksen, lähestyy ykköstä äänestäjien lukumäärän lähestyessä ääretöntä. (1 p) Jos yksilöiden todennäköisyys olla oikeassa on pienempi kuin 0,5, ryhmäkoon kasvaessa enemmistöperiaatteella tehtyjen päätösten todennäköisyys olla oikeassa lähestyy nollaa. (1 p.)

Jos ryhmän jäsenten kompetenssi on $p > 0,5$, ryhmäpäätöksen oikeellisuus kasvaa jäsenten lukumäärän kasvaessa, jos taas $p < 0,5$, ryhmän jäsenten lukumäärän lisääminen huonontaa kollektiivista päätöstä eli todennäköisyys, että ryhmä tekee oikean päätöksen lähestyy nollaa ryhmän jäsenten lukumäärän kasvaessa. (1 p.)